

Verlangen naar een gezonde Westerschelde

v1.0, Nico Landsman, 16 januari 2026, inspraak

Geachte leden van Gedeputeerde Staten en van de Commissie Strategische Opgaven van Provinciale Staten,

Een gezonde natuur was in het verleden de bron van leefbare omstandigheden voor de mens. De zee bracht sediment in de delta waarmee schorren en slikken groeiden. Onze **voorouders** vestigden zich hier en gingen deze inpolderen en gebruiken voor teelt van voedingsgewassen. Mensen waren dankbaar en toonden respect voor de zee. Ze leefden **met** de zee, ondanks de rampen die hen af en toe troffen.

Toekomstige generaties zullen gezond in Zeeland kunnen leven als het ecosysteem ook gezond is. De Schelde wordt dan weer zwembaar, drinkbaar en wat erin leeft wordt weer eetbaar. Ondanks goede bedoelingen, wet- en regelgeving, vergunningen en handhaving slagen we er nog niet in om die gewenste toekomst echt in ons handelen als leidraad te nemen.

In het verleden werkte ik aan klimaatadaptatieprojecten, waardoor fruitteilers hogere opbrengsten kregen, en aan de opbouw van een kennisnetwerk rond water met onderzoekers, de HZ en ondernemers, een voorloper van het DCC. Nu ben ik een betrokken burger met kennis. En initiatiefnemer van de groep Rechten van de Scheldes.

Met veel anderen verlang ik naar een gezonde Westerschelde. Een gezonde Westerschelde met gezonde mensen en andere levensvormen.

Ik spreek voor mezelf, niet namens een rechtspersoon. Ik zou willen dat de Westerschelde zelf of een door u erkende hoeder of voogd van de Scheldes tot u zou spreken. Maar die zijn er nog niet.

Vandaag bepleit ik twee punten:

1. Onderzoek hoe u aan de natuur een sterkere stem kunt geven in beleidsprocessen;
2. Neem natuurherstel daadwerkelijk als uitgangspunt en voorwaarde. Zorg ervoor dat elk project daaraan bijdraagt. Ook bij de waterveiligheidsopgave en bij de grootschalige energieprojecten.

Ik zal uitleggen waarom ik dit bepleit.

Ik vind productie van goederen en diensten erg belangrijk voor onze welvaart. Maar economie is het middel. Het doel van de economie is het welzijn van ons als mensen én van de natuur waarin wij leven en die in ons leeft.

We zien dat doel wel, maar zetten nog te weinig door:

- De vervuiling van de Schelde is sterk verminderd door maatregelen die zijn genomen door overheden en bedrijven. Toch is de trend dat de waterkwaliteit verslechtert.
- Met het NatuurPakket Westerschelde is een begin gemaakt met het herstel van de estuariene kenmerken van het gebied. Toch is de Westerschelde nog geen robuust ecosysteem.

Ook in de beleidsstukken die vandaag besproken worden is de stem van de natuur nog te zwak.

In de startbrief voor de *Zeeuwse strategie voor waterveiligheid en zeespiegelstijging* noemt GS gelukkig wel de natuurherstelopgave als iets om ‘aan bij te dragen’. Ik zou u willen vragen om niet alleen bij te dragen, maar om nu eindelijk het natuurherstel als **uitgangspunt** vast te leggen. Dan zul je snel ontdekken dat op veel plekken brede meegroeiende waterkerende landschappen beter voldoen dan de gebruikelijke dijkverhogingen.

In het beoordelingskader voor het *Ruimtelijk puzzelen met de grootschalige energieprojecten* is het laatste punt dat de impact op de natuur ‘minimaal’ zou moeten zijn. Wat betekent dit? Ik vrees dat versterking van natuur nog niet als voorwaarde wordt beleefd en uitgewerkt door de opstellers. Heeft u natuurherstel als **voorwaarde** in de opdracht gezet? Dat betekent: éérst kijken hoe je de natuur kunt versterken en vervolgens kijken hoe je energieprojecten daarin een passende plaats kunt geven.

Er wordt nu zelfs gepleit voor het expliciet erkennen van de rechten van de natuur. Dat zou niet nodig moeten zijn. We zouden vanzelfsprekend uit moeten gaan van deze **rechten van de Scheldes**, zoals

- het recht om te bestaan en zich te ontwikkelen en te herstellen,
- het recht om haar essentiële functies in het ecosysteem te vervullen, zoals voeden en gevoed worden, vrij van vervuiling,
- het recht op inheemse biodiversiteit en
- het recht om vertegenwoordigd te worden.

Hoe is toch mogelijk dat wij nog steeds initiëren en toestaan dat nutriënten, PFAS en andere toxische stoffen worden gebruikt en geloosd? En dat onze arbeid leidt tot verstarring, versteiling, verdrinking en vertroebeling van de Scheldes?

Wij hebben de macht, **u heeft de macht** om een gezond ecosysteem voor toekomstige generaties tot stand te brengen.

Vandaar mijn pleidooi:

1. Onderzoek hoe u aan de natuur een **sterkere stem** kunt geven in beleidsprocessen;
2. Neem natuurherstel daadwerkelijk als **uitgangspunt en voorwaarde**. Zorg ervoor dat elk project daaraan bijdraagt. Ook bij de waterveiligheidsopgave en bij de grootschalige energieprojecten.

Ik dank u voor uw aandacht en wens u veel wijsheid en liefde toe.